

รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ
กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

Innovative Model of Knowledge Management for Public Interest Organization
in the Elderly: A Case Study in Songkhla Province

สมกมล สังขรัตน์¹ วสันต์ อติศัพท์² กร ศรเลิศล้ำวานิช³ ชิดชนก เชิงเชาว์⁴

Somgamol Sangkarat, Wasant Atisabda, Korn Sornlertlamvanich, Chidchanok Churngchow

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและสภาพการณ์การจัดการความรู้ขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ 2) พัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรสาธารณประโยชน์ 5 แห่ง และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นประธานองค์กรสาธารณประโยชน์ ผู้สูงอายุ อาสาสมัคร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นถึงความจำเป็นในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมผู้สูงอายุ และสนใจที่จะเข้าร่วมผลักดันการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในอนาคต โดยแหล่งความรู้ด้านผู้สูงอายุในปัจจุบันพบว่า เป็นความรู้ภายในจากผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก เครือข่ายและบุคลากรเท่านั้น ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้สามารถตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่การจัดการความรู้เป็นการสร้างความรู้ในหลายขั้นตอน และต้องใช้เวลา ส่วนการดำเนินการเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา

คำสำคัญ (Keywords) : คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ; นวัตกรรมการจัดการความรู้; องค์กรสาธารณประโยชน์

Received: 2022-05-09 Revised: 2022-05-19 Accepted: 2022-05-21

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Degree of Doctor of Education in Education Leadership and Innovation, Prince of Songkla University. Email: somkamolnnn111@gmail.com

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Lecturer Faculty of Education in Education Leadership and Innovation, Prince of Songkla University. Email: vassan.a@psu.ac.th

³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Lecturer Faculty of Social and Administrative Pharmacy, Prince of Songkla University. Email: Korn.s@psu.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Lecturer Faculty of Faculty of Education, Prince of Songkla University. Email: chidchanok.c@psu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: to 1) study the context and current knowledge management situations; 2) develop an innovative model of knowledge management for public interest organizations; and 3) study the operating result in the elderly service. It was a mixed method research: a quantitative way-a questionnaire survey for five public interest organizations; and as a qualitative one a collection of interviews with key informants (the chairperson of the public interest organizations, the elderly, volunteers, and other stakeholders attending activities with public interest organizations).

The research results showed that the sampling group agreed with a need for knowledge management to develop future aging activities; they were interested to participate in promoting knowledge management and developing future activities for the elderly. The knowledge came insightfully from the current elderly members and those doing the knowledgment. A knowledge management innovation created by the public interest organizations in the elderly can reduce the obstacles and problems at the present. However, they need time for implementing and developing the innovation appropriate for the context of the elderly in Songkhla Province.

Keywords: Innovation of knowledge management; Quality of life for the elderly;
Public interest organization.

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยก้าวสู่ยุคสังคมผู้สูงอายุโดยมีอายุ 60 ปีขึ้นไปในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากร และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามการคาดการณ์ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) ระบุว่า ปีพ.ศ.2563 จะมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 12 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น 20.42 ล้านคน ในปีพ.ศ.2583 ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) จึงกำหนดยุทธศาสตร์งานด้านผู้สูงอายุไว้รองรับ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยกลยุทธ์สำคัญคือ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตโดยเฉพาะ “ช่วงวัยสูงอายุ” เน้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ รวมไปถึงการสร้างเสริมสุขภาพ พันพสุสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และการหนุนเสริมหลักประกันการเข้าถึงบริการ และสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561: 16) เนื่องด้วย ผู้สูงอายุเป็นช่วงวัยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมกกว่าช่วงวัยอื่นๆ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มักเกิดจากอาการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และการรักษาตัวด้วยโรคเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายสูง สอดคล้องกับการศึกษาปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่พบว่า โรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นปัญหาหลักสำคัญในผู้สูงอายุ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2561: บทสรุปผู้บริหาร)

จังหวัดสงขลาได้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมในหลากหลายลักษณะ เช่นเดียวกัน จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ.2561 พบว่า มีมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรจากทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนที่ได้รับ

การรับรองให้สามารถดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมภายใต้หลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 โดยสิ่งที่เกิดขึ้นจริงต่อนโยบายการดูแลผู้สูงอายุของผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา จากผลการศึกษาของวรัทธ์ ศิริชา (2563) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อนโยบายในการดูแลผู้สูงอายุด้านการติดตามดูแลสุขภาพที่บ้านให้กับผู้สูงอายุในระดับสูงขึ้นไป รวมถึงแหล่งความรู้ที่เกิดจากกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการพัฒนาหรือเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ยังไม่มีประสิทธิผลมากนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา เพื่อประโยชน์ในการเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาบริบทและสภาพการณ์การจัดการความรู้ในปัจจุบันขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ
2. พัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ
3. ศึกษาผลการใช้รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาบริบทและสภาพการณ์การจัดการความรู้ในปัจจุบันขององค์กรสาธารณประโยชน์ ด้านผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับปัจจุบันยิ่งขึ้น

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยนี้มีประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ คณะกรรมการ อาสาสมัคร และสมาชิกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุที่มีบัญชีรายชื่ออยู่ในทะเบียนองค์กรสาธารณประโยชน์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลาในปี พ.ศ.2561

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้มีเป็นการศึกษาบริบทและสภาพการณ์การจัดการความรู้ในปัจจุบันขององค์กรสาธารณประโยชน์ ด้านผู้สูงอายุ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา เพียงแห่งเดียว

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้มีเป็นการศึกษาวิจัยระยะสั้นใช้เวลาในการวิจัยประมาณ 13 เดือน ระหว่างเดือนมีนาคม 2564 – มีนาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและภาษา และมีค่าความเชื่อมั่น IOC เท่ากับ 0.72 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structures interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ จากนั้นผู้วิจัยร่วมกับทีมผู้ช่วยผู้วิจัยได้เดินทางเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยก่อนเริ่มดำเนินการได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบก่อนทุกครั้ง และข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และใช้ข้อมูลเฉพาะการศึกษานี้ โดยมีการนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์โดยการจัดกลุ่มข้อมูลเนื้อหาเพื่อทำการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกันเพื่อหาข้อสรุปทั้งในภาพรวม และส่วนย่อยของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น จากนั้นดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้องเพียงพอและความเชื่อถือได้

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาบริบทและสภาพการณ์การจัดการความรู้ในปัจจุบันขององค์กรสาธารณประโยชน์ ด้านผู้สูงอายุ

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 33 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 96.96 มีอายุน้อยกว่า 50 ปี ร้อยละ 45.45 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา ร้อยละ 72.72 และมีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.81

2. ผลการศึกษาประสบการณ์การจัดการความรู้และความต้องการด้านการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าการจัดการความรู้ ร้อยละ 51.51 โดยแหล่งที่มาของแนวคิดใหม่ๆในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ผู้สูงวัยที่เป็นสมาชิกร่วมกิจกรรม ร้อยละ 63.63 และเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการความรู้ ร้อยละ 84.84

3. ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่ผ่านมา

3.1 ประเด็นสำคัญของสภาพการณ์ทั่วไปในการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ด้านคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การประชุมผู้สูงอายุ ประจำเดือน และกิจกรรมเยี่ยมผู้สูงอายุติดเตียง 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการจัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ 3) ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้การส่งเสริมอาชีพ 4) ด้านสภาพร่างกายที่ดี มีการจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ การออกกำลังกาย การใช้ยาสมุนไพร 5) ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม มีการจัดกิจกรรมสวดมนต์ประจำวันพระ กิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ กิจกรรมสนทนากันด้วยการพาผู้สูงอายุไปทำบุญไหว้พระ ทำบุญวันเกิด งานวันผู้สูงอายุ

วันปีใหม่และวันสงกรานต์ การศึกษาดูงานทั่วไป และ 6) ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง มีการจัดกิจกรรม กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ๆตามสถานการณ์ และกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ

สภาพปัจจุบันโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการส่วนใหญ่แล้วแต่เป็นโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ด้วยเหตุนี้ หากนำมาจำแนกแจกแจงเป็นโครงการ/กิจกรรมย่อย จะเห็นได้ชัดว่า มีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามลักษณะ หรือประเภทของโครงการ/กิจกรรม ดังเช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมการรวมกลุ่มในวันสำคัญต่างๆ รวมถึงกิจกรรมการฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุ

3.2 ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่ผ่านมา

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยตอบสนองต่ออุปสรรค และปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ การเดินทางของผู้สูงอายุ การบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรมจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ หรือแม้กระทั่งการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในทุกๆขั้นตอน ภาระงบประมาณรายจ่ายด้านผู้สูงอายุที่มีอยู่อย่างจำกัด และความไม่ต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ รวมถึงประสิทธิภาพและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา

องค์ประกอบของการจัดการความรู้มีลักษณะเป็นการสร้างความรู้ และมีอยู่หลายขั้นตอนที่น่าสนใจ อันได้แก่ การสร้างความรู้จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคคล ถ่ายโอนจากบุคคลไปสู่ความรู้ชัดแจ้ง รวบรวมความรู้ที่ชัดแจ้งมาเป็นความรู้ที่ชัดแจ้งใหม่ หรือต่อยอดความรู้เดิม การสร้างความรู้ชัดแจ้ง หรือความรู้จากการปฏิบัติมาสร้างเป็นความรู้ฝังลึกในตัวบุคคล ซึ่งขั้นตอนหรือกระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วล้วนแล้วแต่ต้องใช้ระยะเวลา ดังนั้น การดำเนินการเพื่อพัฒนานวัตกรรมจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดสงขลา

3.3 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการความรู้ขององค์กรสาธารณประโยชน์สำหรับพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ผลการศึกษาในภาพรวมมีสภาพการจัดการความรู้ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.64) โดยสภาพการจัดการความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถของบุคลากรในองค์กร/หน่วยงานเกี่ยวกับการสื่อสาร และการถ่ายทอดความคิดเชิงพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 4.33) มีการจัดการความรู้ในระดับดี

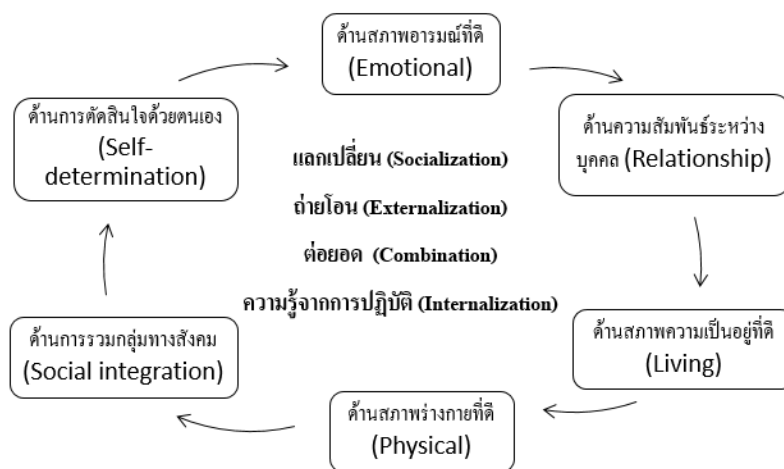
3.4 ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการสร้างองค์ความรู้

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการสร้างองค์ความรู้จำแนกตามคุณลักษณะแบ่งออกได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) การสร้างความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 2) การสร้างความรู้ด้านสุขภาพ/ร่างกายของผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลสุขภาพ ความรู้ในการกายภาพบำบัดสำหรับผู้สูงอายุ โภชนาบำบัดในผู้สูงอายุ จัดหาอุปกรณ์และแนะนำการออกกำลังกาย 3) การสร้างความรู้ด้านการจัดการงบประมาณ 4) การสร้างความรู้ด้านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ให้มากขึ้น 5) การสร้างความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลสุขภาพ สร้างอาชีพ โภชนาการ ออกกำลังกาย กฎหมาย สิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ วิธีการจัดการอารมณ์ และความเครียด การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าวัยผู้สูงอายุ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต 6) การสนับสนุนทางด้านวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สูงอายุ 7) การสร้างความรู้ทางด้านอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมจักสาน

ให้แก่คนรุ่นใหม่ หรือการผลักดันให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเป็นแกนนำด้านสมุนไพร และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดต่อได้ และ 8) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยเปิดโอกาสในการแสดงศักยภาพและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

ขั้นที่ 1 การยกร่างรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Beadle-Brown et al. (2016: 182-200) ซึ่งจะประกอบด้วย 6 ประการ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ได้ตามแผนภาพที่ 1

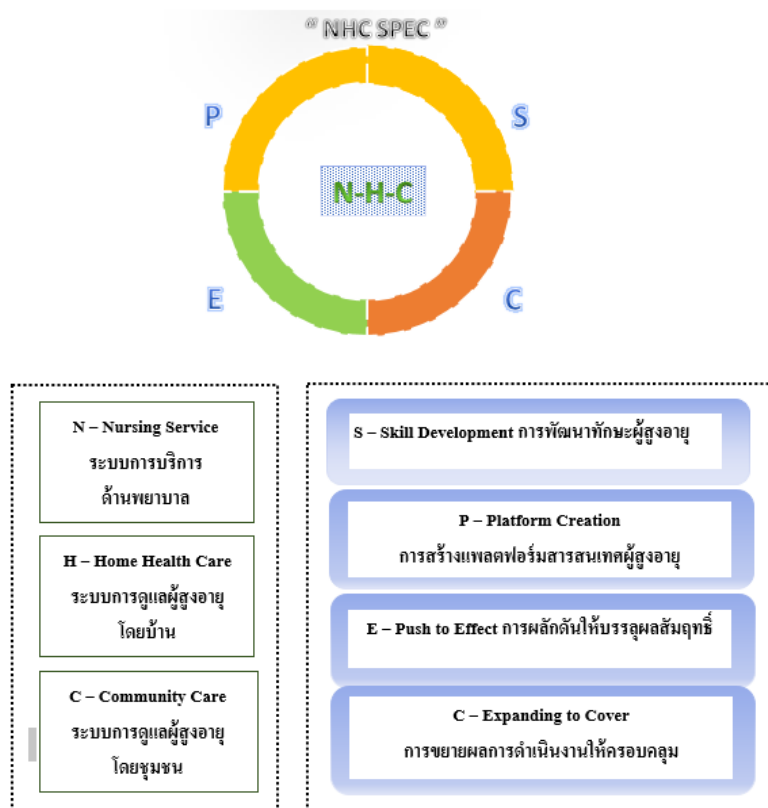
แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ

จากความสัมพันธ์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลาในรูปแบบ Application on Social Media โดยกำหนดตัวแบบเป็นวงจรการจัดการความรู้ ได้แก่ สร้างการตระหนักรู้/คุณค่า และความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ สำรวจปัญหา/ความต้องการผู้สูงอายุ สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาร่วมกัน บูรณาการเพื่อวางแผนการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผนงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน นำข้อมูลปรับปรุงพัฒนางาน และเก็บรวบรวมความรู้ด้านผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยที่ได้ยกร่างรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ที่ใช้ชื่อว่า “NHC SPEC” โดยมีการจัดการความรู้ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ N-Nursing Service คือ ระบบการบริการด้านพยาบาล H-Home Health Care ระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยบ้าน C-Community Care คือ ระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน S-Skill Development คือ การพัฒนาทักษะผู้สูงอายุ P-Platform Creation คือ การสร้างแพลตฟอร์มสารสนเทศผู้สูงอายุ E-Push to Effect คือ การผลักดันให้บรรลุสัมฤทธิ์ และ C-Expanding to Cover คือ การขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุม

ขั้นที่ 2 การยืนยันรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา โดยการจัดเวทีสนทนากลุ่มจัดขึ้นในวันที่ 24 เมษายน 2564 เวลา 09.30 – 12.00 น. ณ ศูนย์บริบาลผู้สูงอายุ สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา และผ่านระบบ ZOOM ผลสรุปได้ว่าการนำเสนอร่างรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษา

จังหวัดสงขลาของผู้วิจัยมีความเหมาะสม เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ไม่จำเป็นต้องปรับปรุงส่วนใดแล้ว การที่จะทำให้รูปแบบสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความตระหนัก จิตสำนึกของลูกทีมในองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษา จังหวัดสงขลา

ขั้นที่ 3 การสร้างนวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยได้สร้างนวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุในรูปแบบ Application บนสมาร์ทโฟน หรือโทรศัพท์มือถือในระบบปฏิบัติการ Android สำหรับสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ข้อมูล หรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเองในทุกช่วงเวลาที่ต้องการมีรายละเอียดดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 นวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุในรูปแบบ Application บนสมาร์ทโฟน

นวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุนี้ ประกอบด้วยข้อมูลในในหลายส่วนทั้งข้อมูลส่วนบุคคลผู้สูงอายุ การคัดกรองโรค และคลิปวิดีโอแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลตนเองใน 5 ไฟล์วิดีโอ ผลการประเมินประสิทธิภาพ Application เพื่อส่งเสริมความรู้ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สรุปโดยรวม พบว่า มีประสิทธิภาพและความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการทำงานของระบบ ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบและด้านข้อมูลและเนื้อหาตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

ขั้นที่ 1 ผลการใช้รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้จัดเวทีสนทนากลุ่มในชมรมผู้สูงอายุบ้านสวนสน จังหวัดสงขลา จำนวน 10 ท่าน ภายใต้ชื่อ “NHC SPEC” เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564 เวลา 09.30 – 12.00 น. ผ่านระบบ ZOOM ซึ่งสรุปผลได้ ดังนี้

1. ระบบการบริการด้านพยาบาล N-Nursing Service ต้องการให้สมาชิกของครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้สูงอายุทั้งทางด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ และผู้สูงอายุต้องการความสะดวกในการเข้ารับการรักษา มีการจัดให้ความรู้การพยาบาล

2. ระบบการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน H-Home Health Care มีความต้องการให้มีการประเมินสุขภาพของผู้สูงอายุที่บ้านทั้งจากทีมแพทย์ และทีมพยาบาล

3. ระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน C-Community Care ทุกภาคส่วนการร่วมกันจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อใช้เป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลาย

4. การพัฒนาทักษะผู้สูงอายุ S-Skill Development การเพิ่มความสามารถ ประสิทธิภาพของผู้สูงอายุแต่ละบุคคลที่ทำให้เกิดระบบการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำไปสู่ข้อสรุป หรือองค์ความรู้ใหม่

5. การสร้างแพลตฟอร์มสารสนเทศผู้สูงอายุ P-Platform Creation เป็นแพลตฟอร์มที่ใช้งานง่าย สะดวก สามารถส่งเป็นภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว โดยเฉพาะการตั้งกลุ่มไลน์ระหว่างทีมแพทย์กับชุมชน เพื่อให้คำปรึกษาด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ หรือกรณีฉุกเฉินก็สามารถใช้กลุ่มไลน์แจ้งเหตุได้

6. การผลักดันให้บรรลุสัมฤทธิ์ E-Push to Effect ผู้สูงอายุต้องการให้มีแนวทางในการจัดทำแผนการพัฒนาความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดตามศักยภาพ และโอกาสของผู้สูงอายุ

7. การขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุม C-Expanding to Cover ส่งเสริมให้มีการพัฒนานวัตกรรม “NHC SPEC” ให้เป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาต่อยอดในการสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้กับชุมชนอื่นได้อีกด้วย

ขั้นที่ 2 การประเมินผลและรับรองรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ซึ่งจากการประเมินผลและรับรองรูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา โดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในภาพรวม มีผลประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยด้านความ

เหมาะสม มีหลักการของรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ได้แก่ หลักการของรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีผลประเมินในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการอภิปราย พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ หรือชมรม มีเห็นว่าการดำเนินการด้านผู้สูงอายุมีความจำเป็นในการที่ต้องมีการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมผู้สูงอายุในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของ วิวานันท์ ม่วงสกุล (2558: 93-112) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังด้วยแนวคิดพหุผลพลึง โดยผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง ถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ การเตรียมความพร้อมให้กับคนทุกวัยก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thomopoulou et al. (2010: 13-28) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และความโดดเดี่ยวหรือความว้าเหวของผู้สูงอายุ โดยใช้แบบวัดคุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านครอบครัว

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการอภิปราย พบว่า ปัจจัยที่มีต่อการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้มีการประยุกต์ใช้ข้อมูลองค์ประกอบปัจจัยหลักของคุณภาพชีวิตในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ ด้านจิตใจ และด้านสังคม ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Beadle-Brown et al. (2016: 182-200) ประกอบด้วย 6 ประการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิทธิชัย ธรรมเสนห์ (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการผู้สูงอายุ พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ในการดำเนินธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจบริการผู้สูงอายุของประเทศไทย ซึ่งการศึกษาเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า CSCIN Model ประกอบด้วย 1) C คือ การยกระดับสมรรถนะในการจัดการธุรกิจบริการผู้สูงอายุ 2) S คือ การส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้ 3) C คือ กระบวนการจัดการความรู้ 4) I คือ การพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมในการให้บริการ และ 5) N คือ การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการอภิปรายพบว่า รูปแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลานั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ และจะกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ ซึ่งสิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ความครอบคลุมในทุกส่วนของการดูแลผู้สูงอายุ และความเหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ การสร้างนวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง การจัดการความรู้ของชมรมนั้น ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบท และสภาพของชมรมฯ ดังนั้น จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้พัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดสงขลา มีองค์ประกอบในการจัดการความรู้ที่เหมาะสม

การจัดการความรู้ขององค์กร ควรเป็นการจัดการความรู้ที่มีความทันสมัยและเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในยุคของการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้วิจัยจึงได้พัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ผ่านการใช้งานแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือในชื่อของ “Application on Social Media” โดยกำหนดตัวแบบ (Module) เป็นวงจรการจัดการความรู้ 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างการตระหนักรู้/คุณค่าและความสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ 2) สำรวจปัญหา/ความต้องการของผู้สูงอายุ 3) สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาาร่วมกัน 4) การบูรณาการเพื่อวางแผนการดำเนินงาน 5) การดำเนินงานตามแผนงาน 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 7) การนำข้อมูลปรับปรุงพัฒนา และ 8) การเก็บรวบรวมความรู้ด้านผู้สูงอายุ

โดยตัวแบบที่กำหนดขึ้นนั้น ถือเป็นการพัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสม เพราะมีความครอบคลุมในทุกส่วนของการดูแลผู้สูงอายุ และมีความยืดหยุ่นสามารถดำเนินการให้มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ได้ นวัตกรรมการจัดการความรู้ผู้สูงอายุมีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้ตลอดเวลา อีกทั้ง การเข้าถึงความรู้ยังสามารถเข้าถึงได้ทุกคน ทั้งผู้ปฏิบัติการ ผู้รับผลประโยชน์ และผู้รับผลประโยชน์ร่วม เช่นนี้จึงสอดคล้องกับแนวทางขององค์การอนามัยโลกที่ได้มีนโยบายในการพัฒนาผู้สูงอายุ คือ การมุ่งสู่การพัฒนาเพื่อให้ผู้สูงอายุพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพหุพลัง (Active Ageing) ที่เป็นแนวคิดที่แสดงถึงภาวะสุขสมบูรณ์ของผู้สูงอายุ โดยภาวะพหุพลังมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี (Healthy) 2) การส่งเสริมให้มีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security) และ 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Participation) (World Health Organization, 2002) สอดคล้องกับผลการศึกษาของจากรุวรรณ สอนองญาติ (2562: 72-86) ได้ทำการศึกษาปัจจัยในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของอาจารย์พยาบาล พบว่า หัวใจหลักของการเรียนรู้ของครูรูปแบบหนึ่งที่สำคัญคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคล คือ ครูที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางการพัฒนาการตนเองร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาจารย์พยาบาลให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จินต์ประวีร์ เจริญนิม (2562: 152-167) ได้ทำการศึกษา รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดศักยภาพภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มี 5 ขั้นตอนหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นความรู้โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดความรู้ทางด้านภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ 2) การแสวงหาความรู้ถือเป็นการใช้ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในการรับความรู้มาจากแหล่งต่าง ๆ จากทั้งภายในและภายนอก 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถือเป็นการส่งผ่านความรู้ระหว่างตัวบุคคลผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) การจัดเก็บความรู้มุ่งเน้นการจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคล และ 5) การถ่ายทอดความรู้เป็นรูปแบบการถ่ายทอดจากบุคคลโดยผ่านการปฏิบัติจริง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. ด้านสภาพการณ์การจัดการความรู้ในปัจจุบันขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ
 - 1.1 องค์ความรู้ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเกิดจากการสังสมประสบการณ์ทำงานเฉพาะบุคคลของผู้สูงอายุแต่ละท่านในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา

1.2 โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา มุ่งเน้นการส่งเสริมด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ แต่มีเข้าร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อยเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ ผลลัพธ์ที่ได้รับการจากการจัดกิจกรรมขาดการนำไปแก้ไข หรือประยุกต์ใช้จริง

1.3 งบประมาณสำหรับขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุมีจำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งงบประมาณอุดหนุนหลักจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(พมจ.)รองมาได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. นวัตกรรมความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง โดยมุ่งเน้นใน 7 ด้าน ได้แก่ ระบบการบริการพยาบาล ระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยบ้าน ระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน การพัฒนาทักษะผู้สูงอายุ การสร้างแพลตฟอร์มสารสนเทศผู้สูงอายุ การผลักดันให้บรรลุสัมฤทธิ์ และการขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปเห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ โดยใช้นวัตกรรมเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และบุคคลในครอบครัวของผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้งานดูแลผู้สูงอายุประสบความสำเร็จในระยะยาว

1.2 นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นควรรวบรวมข้อมูล ความรู้ และกระบวนการในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับ Routine to Research เพราะที่ผ่านมาบุคลากรของหน่วยงานที่ดูแลผู้สูงอายุยังมีการใช้ประโยชน์ หรือการดำเนินการดำเนินงานประจำไปพัฒนาเป็นงานวิจัยน้อย

1.3 สภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม และการดูแลของผู้สูงอายุ อาจส่งผลต่อการดูแลผู้สูงอายุได้ ดังนั้น ก่อนการศึกษาจึงควรมีการคัดกรองกลุ่มตัวอย่างก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการทำความเข้าใจระหว่างบุคคลในครอบครัวกับผู้สูงอายุ ศึกษาปัจจัยที่บุคคลในครอบครัวมีระยะห่างกับผู้สูงอายุ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ที่ใช้ชื่อว่า “NHC SPEC” ในการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะยาว และแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการนำเสนอวิธีการปรับปรุงให้รูปแบบมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบนวัตกรรมจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

2.4 ควรมีการนำรูปแบบนวัตกรรมจัดการความรู้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ที่ใช้ชื่อว่า “NHC SPEC” ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และการศึกษา ประจำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เลขที่ REC Number : psu.pn.2-010/64 ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งเก็บข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2546-2564)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จินต์ประวีร์ เจริญฉิม. (2562). **รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดศักยภาพภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชน และสังคมที่ยั่งยืน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ สอนงญาติ. (2562 กรกฎาคม-ธันวาคม). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข”. **วารสารการพยาบาล วิทยาลัยบรมราชชนนี**. ปีที่ 25 (ฉบับที่ 2): 72-86.
- วรรตล์ ศิริชา. (2563 เมษายน - กันยายน). “สภาวะสุขภาพและความคาดหวังต่อนโยบายการดูแลผู้สูงอายุของผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา”. **วารสารวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม**. ปีที่ 4 (ฉบับที่ 8): 48-60.
- วิภาณันท์ ม่วงสกุล. (2558 กรกฎาคม-ธันวาคม). “การพัฒนาผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังด้วยแนวคิด พหุผลพลัง”. **วารสารวิจัยสังคม**. ปีที่ 38 (ฉบับที่ 2): 93-112.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2561). **รายงานการศึกษา เรื่อง ประเมินการค่าใช้จ่ายสาธารณสุข ด้านสุขภาพในอีก 15 ปีข้างหน้า การพยากรณ์ของสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRI (2561)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.).
- สิทธิชัย ธรรมเสนห์. (2563 กรกฎาคม-ธันวาคม). “การจัดการความรู้สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ ผู้สูงอายุ”. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. ปีที่ 9 (ฉบับที่ 2): 1-13.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **รายงานการศึกษาข้อสมมุติเพื่อใช้ในการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2533-2583 (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา. (2562). **แผนปฏิบัติการของสาธารณสุขจังหวัดสงขลา**. สงขลา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา.
- สำนักยุทธศาสตร์สุขภาพจิต. (2560). **แผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิต ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

- Beadle-Brown, J. Hutchinson, A. and Mansell, J. (2016, October). “Improving Quality of Life Outcomes in Supported Accommodation for People with Intellectual Disability: What Makes a Difference?” . **Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities**. 31 (2): 182-200.
- Thomopoulou, I., Thomopoulou, D., and Koutsouki, D. (2010 July). “The differences at quality of life and loneliness between elderly people”. **Biology of Exercise**. 6(2): 13-28.
- World Health Organization. (2002). **The World Health Report 2002-Reducing Risks Promoting Healthy Life**. Retrieved November 25, 2020 from <http://www.who.int/whr/2002/en/>.

